

विदेशे संपर्कन-भ्रमणार्थं
अंकाधारेण भविष्यति
शिक्षकाणां चयनम्,
शिक्षाविभागः प्रारूपस्य
सज्जतां करोति -
राकेशकंवरः, शिक्षासचिवः

61 तमीं राज्यस्तरीया
शास्त्रीयस्पर्धा 2023
सम्पन्ना

एकादृष्टिः

अन्ताराष्ट्रीयविकलाङ्गदिवसः

डॉ नरेन्द्रराणा सिरमौरः ।

अन्ताराष्ट्रीयविकलाङ्गदिवसः (IDPD) एकः वैश्विकः स्वास्थ्यसेवाकार्यक्रमः अस्ति यः विगत २३ वर्षेभ्यः (१९९८ तः) प्रतिवर्षं ३ दिसम्बर दिनाङ्के आचर्यते । अन्ताराष्ट्रीयविकलाङ्गदिवसः १९९२ तमे वर्षे संयुक्तराष्ट्रसङ्घेन प्रवर्धितः । सम्पूर्णं विश्वे विविधप्रमाणेन सफलतापूर्वकम् अयमुत्सवः मानितः अस्ति । अस्य उत्सवस्य उद्देश्यं विकलाङ्गविषयाणां अवगमनं प्रवर्धयितुं विकलाङ्गानाम् गौरवस्य, अधिकारस्य, कल्याणस्य च समर्थनं संयोजयितुं च अस्ति । अस्य उद्देश्यं राजनैतिक-सामाजिक-आर्थिक-सांस्कृतिक-जीवनस्य प्रत्येकस्मिन् पक्षे विकलाङ्गानाम् एकीकरणस्य लाभस्य विषये जागरूकताम् उत्पापयितुं वर्तते । अयं दिवसः २००७ पर्यन्तं मूलतः "विकलाङ्गानाम् अन्ताराष्ट्रीयदिवसः" इति नाम्ना ज्ञायते स्म । प्रतिवर्षम् अयं दिवसः भिन्नविषये केन्द्रितः भवति ।

२०२३ तमस्य वर्षस्य विषयः

२०२३ तमस्य वर्षस्य अन्ताराष्ट्रीयविकलाङ्गदिवसस्य विषयः अस्ति यत् "विकलाङ्गजनानाम् कृते, तैः सह, तेषां कृते च एसडीजी-निर्माणार्थं, साधयितुं च कार्ये एकीकृताः" इति वर्तते । अयं विषयः २०३० तमस्य वर्षस्य सततविकासलक्ष्याणां कार्यसूची (SDGs) इति विषये केन्द्रितः अस्ति यत् २०१५ तः संयुक्तराष्ट्रसङ्घस्य सदस्यदेशैः स्वीकृतम् अस्ति । एसडीजी १७ लक्ष्याणि सन्ति येषां प्राप्तिः राष्ट्राणि २०३० तमवर्षपर्यन्तं कर्तुम् इच्छन्ति येन विश्वे उत्तमम् अधिकं न्याय्यं च स्थानं भवतु ।

सुभाषितम्

हिमसंस्कृतवार्ता:

उदये सविता रक्तो रक्तःश्चास्तमये तथा।
सम्पत्तौ च विपत्तौ च महतामेकरूपता॥

भावार्थः- उदय होते समय सूर्य लाल होता है और अस्त होते समय भी लाल होता है, सत्य है महापुरुष सुख और दुःख में समान रहते हैं।

प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

इस कार्य को भविष्य में निरन्तर बनाए रखने के लिए आप सभी के सहयोग की आवश्यकता है
वार्षिकसदस्ता- ३०१ ₹
पञ्चवार्षिकी सदस्यता- ११००₹
संरक्षकसदस्यता- ५१००₹
विज्ञापनसहयोगः(मासिक)-५००₹

आर्थिक सहयोग हेतु हमारा यू.पी.ई कोड स्कैन करें

निष्कर्षहीना एव अभवत् गोष्ठी,
हाटीसमुदायस्य द्वौ समूहौ
मन्त्रिणोः पुरतः संघर्षं कृतवन्तौ

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलप्रदेशस्य सिरमौरमण्डलस्य ट्रांसगिरीक्षेत्राय अनुसूचितजनजातीयपदवीं दत्तस्य विषये शनिवासरे राज्यसचिवालये आहूतायां सभायां बहु कोलाहलः अभवत्। निष्कर्षहीनसभायां हाटीसमुदायस्य द्वयोः समूहयोः जनजातीयविकासमन्त्री जगतसिंहनेगी उद्योगमन्त्री हर्षवर्धनचौहानयोः सम्मुखे संघर्षः अभवत्। एकः समूहः मुख्यसचिवसमितिकक्षात् मुख्यमन्त्रीकार्यालयं प्रति घोषान् कृत्वा सभायाः बहिष्कारं कृतवान्। उद्घोषयन् समूहः राज्यसर्वकारेण हाटीसमुदायस्य अनुसूचितजनजातिपदवीं दातुं केन्द्रसर्वकारेण पारितस्य विधेयकस्य लम्बनस्य आरोपं कृतवान्। अस्मिन् विषये उभौ मन्त्रिणौ उक्तवन्तौ यत् अस्मिन् विषये केन्द्रसर्वकाराद् स्पष्टीकरणं प्रतीक्षते। सः अवदत् यत् केचन दुष्टतत्त्वानि सभायाः वातावरणं दूषयन्ति। शनिवासरे अपराह्णे हाटीसमुदायस्य बहूनां जनाः सचिवालयस्य मुख्यसचिवसमितिकक्षं प्राप्तवन्तः। मन्त्रिणः जगतसिंहनेगिनः अध्यक्षतायां आयोजितायां सभायां उद्योगमन्त्री हर्षवर्धनचौहानः विशेषरूपेण उपस्थितः आसीत्। प्रधानसचिवः ओंकार शर्मा सहितं अनेके अधिकारिणः अपि गोष्ठ्यां भागं स्वीकृतवन्तः।

हाटी- विकास- मञ्चेन, केन्द्रीयहाटीसमितिना राज्यसर्वकाराद् राज्ये हाटीसमुदायस्य कृते अनुसूचित- जनजातीय पदं शीघ्रं कार्यान्वयितुं निवेदितम्। मन्त्री हर्षवर्धनः अवदत् यत् सभायां हाटीसमुदायस्य सर्वे प्रतिनिधयः आहूताः। सार्थकविमर्शः प्रचलति स्म। वयं निष्कर्षं प्राप्तवन्तः आसन् यत् यावत् अस्मिन् विषये स्पष्टीकरणं केन्द्रसर्वकाराद् न आगच्छति तावत् छात्राणां कृते अस्थायी अनुसूचितजनजातिप्रमाणपत्राणि दीयन्ते। सः अवदत् यत् केन्द्रसर्वकारेण निर्गतायां अधिसूचनायां ट्रांसगिरीक्षेत्रस्य जनानां कृते एसटी- पदवीं दीयते इति लिखितम् अस्ति। यदा राज्यस्य विधिविभागेन तस्य अन्वेषणं कृतम् तदा पूर्वसर्वकारस्य प्रस्तावः अन्यः एव इति प्रकाशः प्राप्तः। अस्माद् कारणात् केन्द्रात् स्पष्टीकरणं याचितम् अस्ति। अस्मिन् विषये एकवारं स्मारकमपि प्रेषितम् अस्ति। केन्द्रतः काऽपि प्रतिक्रिया न प्राप्ता। सः अवदत् यत् सांसदः सुरेशकश्यपः अपि समागमाय आहूतः। सांसदस्य अध्यक्षतायां विधिमन्त्रिणा सह विषयं गृहीतुं वयं चर्चां कृतवन्तः। इत्थं यदा अनुसूचितजातिवर्गस्य केचन जनाः स्वविचारं प्रकटितवन्तः तदा हाटीसमुदायस्य जनाः क्रुद्धाः अभवन्, ततः विवादः अभवत्। अपरं तु मन्त्रिमण्डलमन्त्रिणः, अधिकारिणः च कोलाहलं शान्तयितुं असहायः इव भासन्ते स्म।

धर्मशाला-नगरनिगमे
काङ्ग्रेसस्य विजयः,
नीनुशर्मा अभवत् महापौर

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुन्दनः।

नगरनिगमधर्मशालायां महापौर- उपमहापौरयोः (मेयर- उपमेयर) आयोजिते निर्वाचने काङ्ग्रेसस्य विजयः अभवत्। नीनु शर्मा महापौरपदं, तेजेन्द्रकौर च उपमहापौरपदं च प्राप्तवत्यौ। तेजेन्द्रकौर भाजपा प्रत्याशी अस्ति। उपमहापौरनिर्वाचने भाजपा प्रत्याशी तेजेन्द्रकौरद्वारा १० मतानि प्राप्तानि, काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशी अष्टौ मतानि प्राप्नोत्। महापौरपदस्य महापौरपदस्य च कृते कठिनस्पर्धा आसीत्। उभयोः दलयोः ९-९ मतानि प्राप्तानि। तदनन्तरं स्खलनेन निर्णयः कृतः। पर्यटनविकासनिगमस्य उपाध्यक्षः आर. एस. बाली इत्यनेन काङ्ग्रेसस्य महत्विजयः इति उक्तम्। मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुक्खोः नेतृत्वे विजयः प्राप्तः इति सः अवदत्। पूर्व भाजपा स्वपार्षदान् काङ्ग्रेसस्य आक्रमणात् उद्धारयितुं पालमपुरं प्रेषितवती। सर्वे पार्षदाः वरिष्ठनेतृभिः सह एकस्मिन् होटले एव तिष्ठन्ति स्म। विधायकः विपिनपरमारः, विधायकः पवनकाजलः एवं भाजपादलस्य प्रदेशमहासचिवः त्रिलोककपूरः चापि उपस्थिता आसन्। निर्वाचनात् पूर्वमेव भाजपापार्षदाः धर्मशालाम् आनीताः।

संसदस्य शिशिरसत्रस्य
सुचारुरूपेण कार्यं कर्तुं सर्वकारेण
सर्वेषां राजनैतिकदलानां
सहकार्यस्य आह्वानं कृतम्

सोमवासरात् आरभ्य संसदस्य शिशिरसत्रे कस्यापि विषयस्य चर्चां कर्तुं सर्वकारः सज्जः अस्ति। उभयोः सदनयोः सुचारुरूपेण कार्यं सुनिश्चित्य अद्य नूतनदिल्लीनगरे सर्वदलीयसमागमः आहूतः। समागमानन्तरं संसदकार्यमन्त्री प्रह्लाद जोशी उक्तवान् यत् संसदस्य कार्यवाही सुचारुरूपेण चालयितुं सर्वकारेण सर्वेभ्यः पक्षेभ्यः सहकार्यस्य आह्वानं कृतम्। अस्मिन् सत्रे १९ विधेयकानाम् चर्चा भविष्यति इति सः अवदत्। संसदस्य शिशिरसत्रं २२ दिसम्बर पर्यन्तं भविष्यति। अस्मिन् १९ दिवसीये सत्रे कुलम् १५ सभाः भविष्यन्ति। एतत् १७ तमे लोकसभायाः अन्तिमं पूर्णसत्रं भविष्यति।

बॉलीवुडभिनेत्री-दीपिका पादुकोणः सम्प्रति लन्दननगरे

वार्ताहरः- जगदीश डाभी, मुम्बई।

प्राप्तानूतनवार्तानुसारं बॉलीवुडभिनेत्री- दीपिका पादुकोणः सम्प्रति लन्दननगरे अवकाशस्य आनन्दं लभते। दीपिका अवकाशदिनानाम् आनन्दं लभमाणानां चित्राणि जनसंचारमध्ये स्थापितानि कृतवती, यस्मिन् सा स्वस्य निकटमित्रैः स्नेहा रामचन्द्रेण, दिव्या नारायणेन च सह दृश्यते। त्रयः अपि मित्राणि सामाजिकमाध्यमेषु कानिचन चित्राणि प्रसारितानि कृतवन्तः, येषु त्रयः अपि सेल्फी गृहीत्वा दृश्यन्ते। भवद्भ्यः वदामः यत् दीपिका अतीव शीघ्रमेव 'फाइटर' इति चलचित्रे दर्शनं दास्यति। अधुना एव चलचित्रस्य चित्रोत्तलनं समाप्तं जातम्। अस्य चलचित्रस्य अतिरिक्तं 'रोहितशेट्टी' इत्यस्य 'सिंघम् अगेन' इति चलचित्रे अपि दीपिका अतीव शीघ्रमेव दृश्यते। अस्मिन् चलचित्रे सा पुलिस- अधिकारिणः भूमिकायां दृश्यते। एतयोः चलचित्रयोः अतिरिक्तं दक्षिणसुपरस्टारप्रभासेन सह 'कल्की २८९८ ई. 'कल्कि 2898 एडी' एतत् बृहत् आय- व्ययकेन निर्मितं विज्ञानकथाचलचित्रम् अस्ति।

संस्कृतगतिविधयः

61 तमीं राज्यस्तरीया शास्त्रीयस्पर्धा 2023 सम्पन्ना

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय-वेदव्यासपरिसर-बलाहरे (हि, प्र,) 02/12/2023दिनाङ्के 61 तमी राज्यस्तरीया शास्त्रीयस्पर्धा सम्पन्ना अभवत्। अस्याः स्पर्धायाः समापनसमारोहे मुख्यातिथिरुपेण के, सं, वि, भोपालपरिसरस्य निर्देशकः प्रो, रमाकान्त पाण्डेयमहोदयः, विशिष्टातिथिरुपेण के, सं, वि, श्रीरघुनाथकीर्तिपरिसरदेवप्रयागस्य निर्देशकः प्रो, पी, वी, बी, सुब्रह्मण्यम् महोदयः तथा सारस्वतातिथिरुपेण रा, सं, महाविद्यालयचम्बायाः व्याकरणाचार्यः डा, जयकृष्णमहोदयः च समुपस्थिताः आसन्। अस्य कार्यक्रमस्य अध्यक्षरुपेण के, सं, वि, वेद- व्यासपरिसरबलाहरेस्य निदेशिका प्रो, सत्यमकुमारीमहोदयाः उपस्थिताः आसन्। अस्यां राज्यस्तरीयाशास्त्रीयस्पर्धायाम् अष्टपरम्परागतसंस्कृत महाविद्यालयाः भागग्रहणम् अकुर्वन्। अस्यां राज्यस्तरीयाशास्त्रीयस्पर्धायां प्रतिभागिनां कुलसंख्या 66 आसीत्। एषा स्पर्धा 32 विषयाणाम् उपरि आधारितासीत्। यासु 24 स्पर्धायां प्रतिभागिनः भागं गृहीतवन्तः। विविधस्पर्धासु प्रथमस्थानप्राप्तकर्तृणां प्रतिभागिनां संख्या 25, द्वितीयस्थानप्राप्तकर्तृणां प्रतिभागिनां संख्या 14 तथा तृतीयस्थानप्राप्तकर्तृणां प्रतिभागिनां संख्या 10 आसीत्। कार्यक्रमे समुपस्थिताः अतिथयः विजेताप्रतिभागिनः सम्मानिताः तथा समुपस्थितानां सर्वेषां प्रतिभागिनां शास्त्राध्ययनार्थम् आह्वानमकुर्वन्। कार्यक्रमस्य संचालनः प्रो मञ्जुनाथभट्टमहोदयेन कृतम्।

विषयः विश्वएड्सदिवसावसरे जागृतिसभायाः आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: डा सुनीताभार्गवः जयपुरम्। दिसम्बरमासस्य प्रथमदिनाङ्के सामान्यजनानाम् एड्सजागरूकतायै विश्व एड्सदिवसस्य अवसरे संजयशिक्षकप्रशिक्षणमहाविद्यालये एकस्याः सभायाः आयोजनं कृतम्। महाविद्यालयस्य प्राचार्या डॉ. सुनीता भार्गवेन संस्थापरिसरस्य मुख्यद्वारात् अतीव उत्साहेन आरम्भम्। सर्वेभ्यः अपि अस्य रोगस्य विषये अवगताः भवेयुः इति सन्देशं अपि दत्तवान्। सर्वे प्रशिक्षणः पूर्णतया उत्साहेन रुचिना च भागं गृहीतवन्तः, एड्स-रोगस्य कारणैः निवारणैः च सम्बद्धैः नारैः सामुदायिकजागरूकतां वर्धयितुं प्रयतन्ते स्म। एच.आई.वी.-संक्रमितानां जनानां समर्थनं दर्शयितुं एड्स-रोगिणां साहसं च दातुं सर्वत्र अयं दिवसः आयोजितः अस्ति। १९८८ तमे वर्षे अस्य दिवसस्य आरम्भः अभवत् यदा प्रथमः अन्तर्राष्ट्रीयस्वास्थ्यदिवसः इति विश्वस्य एड्स-दिवसस्य स्थापना अभवत्। अस्य दिवसस्य उत्सवस्य एकमात्रं उद्देश्यं सर्वेषां वयसः जनानां मध्ये एड्स-रोगस्य विषये जागरूकतां वर्धयितुं वर्तते। एच.आई.वी.-संक्रमणं सम्प्रति असाध्यम् अस्ति, परन्तु अस्य घोरः रोगस्य नियन्त्रणं रोगस्य विषये उत्तमगुणवत्तायुक्तशिक्षणेन कर्तुं शक्यते। एड्स-रोगस्य उन्मूलनं करिष्यामः इति मिलित्वा एतत् शपथं कुर्मः।

पुरीस्थे श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालये समाचरिता वाग्वर्धिनीसभा

शनिवासरे पुरीस्थे श्रीजगन्नाथसंस्कृतविश्वविद्यालये वाग्वर्धिनीसभायाः तृतीयं सत्रं समाचरितम्। यत्र सर्वविषयाणां विभागानाञ्च एकादशच्छात्राः उपस्थाय स्वस्वविभागानुसारं विषयं प्रत्यपादयन्। इयं वाग्वर्धिनी सभा प्रतिपत्ताहं शनिवासरे समाचर्यते। दिसम्बरमासस्य द्वितीये दिनाङ्के सत्रस्य समारम्भः वैदिकमङ्गलाचरणेन अभूत्। अत्रावसरे 88 छात्रैः सहभागः कृतः। समेषां मार्गदर्शनं विश्वविद्यालयस्य स्नातकोत्तरपरिषदः अध्यक्षः आचार्यः प्रो. शत्रुघ्नपाणिग्राहिमहोदयः अकरोत्। अत्रावसरे व्याकरणविभागाध्यक्षः डॉ. प्रियव्रतमिश्रमहोदयः, ज्योतिर्विज्ञानविभागस्य आचार्या डॉ. अनुपमा शतपथीमहाशया, धर्मशास्त्रविभागस्य आचार्यः डॉ. प्रकाशचन्द्रमिश्रमहोदयः च उपस्थाय छात्राणाम् उत्साहवर्धनपूर्वकं मार्गदर्शनम् अकुर्वन्। कार्यक्रमे समेषां विभागाध्यक्षाणां मार्गदर्शनं सहयोगः च प्राप्तः। सत्रसञ्चालनं व्याकरणविभागस्य छात्रया याज्ञसेनीबारीकेन कृतम्। संयोजनं व्याकरणविभागस्य आचार्या डॉ. प्रज्ञा कृतवती। छात्राः उत्साहिनः आसन्। समेषां समितिसदस्यानाम् विशेषमार्गदर्शनेन कार्यक्रमः सुसम्पन्नः।

"ॐ" जपस्य लाभाः

1. "ॐ" इति उच्चारणेन कण्ठे स्पन्दनस्य कारणेन थायरॉयड समस्या निवारिता भवति।
2. "ॐ" इति उच्चारणेन जीवनस्य भयं दूरं भवति।
3. "ॐ" इत्यस्य उच्चारणेन शरीरे सम्यक् रक्तप्रवाहः आरभ्यते।
4. "ॐ" इति उच्चारणेन रक्तचापः सामान्यः भवति, हृदयघातः च निवारयति।
5. "ॐ" इति उच्चारणेन उदरं स्पन्दनं भवति, पाचनं च सुदृढं भवति।
6. "ॐ" इति उच्चारणेन फुफ्फुसानाम् अधिकं श्वासः प्राप्यते, उत्साहश्च वर्धते।
7. "ॐ" इति उच्चारणेन श्रान्तता निवारणं भवति,

नवीनतायाः भावः च भवति।

8. निद्रागमनात् पूर्वं ॐ पाठः शीघ्रं शान्तं च निद्रां प्रेरयति।
 9. "ॐ" इति उच्चारणेन मनः शान्तिः भवति, तनावत् स्थायी निवृत्तिः भवति।
 10. ॐ पाठेन मेरुदण्डे स्पन्दनं भवति, मेरुदण्डं च सुदृढं भवति, पृष्ठवेदना च निवारयति।
 11. "ॐ" इति उच्चारणेन मस्तिष्कं स्पन्दनं भवति, एकाग्रता स्मृतिः च वर्धते।
 12. ॐ उच्चारणेन वा जपेन वा अनेकविकारं दूरीकर्तुं शक्नुमः।
- ॐ उच्चारणेन किमर्थं न प्रयत्नः करणीयः? अर्थात् अवश्यमेव करणीयम्। (यथा प्राप्तम्)

डा. प्रतीक साठे नवी मुम्बई*

तिष्ठन्ति मक्षिकाः मित्र! मिष्टान्नस्योपरि स्वयम्।
प्रतिभाशालिनः पृष्ठे प्रचलन्ति तथा जनाः ॥१५॥
सर्वेभ्यस्सर्वदा मित्र! सम्मानं प्रददाति यः।
तस्य सर्वत्र सम्मानं भवत्येव सनिश्चयम् ॥१६॥

— शिवा शर्मा

